

www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

Research Article / Araştırma Makalesi

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

Bankacılık Sektöründe Finansal İstikrarın Belirleyicileri: Katılım Bankaları ve Konvansiyonel Bankalar

Determinants of Financial Stability in the Banking Sector: Participation Banks and Conventional Banks

Nevin Özer*

Abstract: In the wake of the 2008 crisis, discussions regarding the regulatory framework, oversight mechanisms, and the delicate nature of financial markets began to emerge within the financial sector. It became evident that stricter measures needed to be implemented, particularly in terms of risk management and transparency. Consequently, the significance of financial stability within the banking sector and its sustainability as a key factor in crisis prevention gained prominence in the markets. This study examines the determinants of financial stability in the banking sector post the 2008 global financial crisis, from the perspectives of conventional banks and participation banks. The article highlights the impact of the crisis resulting from banks' overreliance on risky financial products, suggesting that participation banks may exhibit greater resilience during crises. The literature addresses various definitions and measurement methods of financial stability, with a particular focus on comparing the different aspects and financial performance of participation and conventional banks. This study, covering the period from 2010 to 2023, utilizes financial data from banks in Turkey. The Financial Stability Index (FSI) developed by the IMF is employed to measure financial stability. The Financial Stability Index is calculated by weighting components such as financial intermediation, asset quality, profitability, and capital adequacy. Monthly deposit interest rates and the US dollar are used as control variables. The results indicate that conventional banks possess larger assets, higher profitability, and lower financial distress. Participation banks, on the other hand, demonstrate a more conservative approach with higher liquidity ratios and provisioning policies. The study employs the Ordinary Least Squares (OLS) method to identify the factors influencing the financial stability of banks, revealing that the two types of banking adopt different risk management strategies and possess distinct advantages.

Structured Abstract: The 2008 financial crisis was a massive financial collapse that shook the foundations of the global economic order. While the origins of the crisis lay in the collapse of the housing market in the United States, it quickly led to a wave of financial instability affecting the entire world. One of the main causes of the crisis was the excessive adoption of risky and complex financial products by banks, and the use of these products for speculation and profit rather than for their economic value. This situation highlighted the fragility of the financial system, particularly with the collapse of major banks in the U.S. and Europe, and exposed the sensitivity of the global economy (Correa et al., 2021). Following the crisis, changes were made to financial regulations, and new roles were assigned to central banks to ensure financial stability.

---

* Doç. Dr. Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü
Assoc. Prof. Dr. Düzce University, Faculty of Business Administration, Department of Business Administration
ORCID 0000-0002-1736-4199
nevinerkul@gmail.com

Cite as/ Atıf: Özer, N. (2024). Bankacılık sektöründe finansal istikrarın belirleyicileri: Katılım bankaları ve konvansiyonel bankalar. *Turkish Studies - Economy*, 19(3), 983-996. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.77569>

Received/Geliş: 23 July/Temmuz 2024

Accepted/Kabul: 25 September/Eylül 2024

Published/Yayın: 30 September/Eylül 2024

Financial stability is crucial for the healthy functioning of an economy and minimizing the effects of crises. This concept refers to the orderly, reliable, and sustainable operation of banks and other financial institutions. It ensures confidence in the economy, continues investment and consumption, and supports stable growth (Machdar, 2020). While the crisis exposed the limitations of the traditional banking system, it also highlighted the importance of alternative financial models such as participation banking. Participation banks, which are based on interest-free financing and risk-sharing principles, were less affected by the crisis, demonstrating the resilience of this model. This has increased the significance of participation banks for the reliability and sustainability of financial systems (Chakroun and Gallali, 2015; Ghassan and Krichene, 2017).

The aim of this study is to examine the importance and determinants of financial stability for both conventional and participation banks. The research targets analyzing the effects of the 2008 crisis on the financial sector, the resilience of different banking types to these effects, and their contributions to maintaining financial stability. The study will focus on identifying similarities and differences between conventional and participation banks while also evaluating the impacts of the Covid-19 pandemic on the banking sector.

The main research question is: "What are the differences in financial stability between participation banks and conventional banks, and what are the reasons for these differences?" While seeking an answer to this question, the study will also consider the effects of extraordinary situations such as pandemics on financial stability. In this context, the primary aim of the study is to understand the various determinants of financial stability and how these determinants vary between banking types, contributing to making the financial system more resilient.

Financial stability is generally defined as the healthy and reliable functioning of the financial system, the effectiveness of the payment system, and the capacity to protect against economic shocks. Crockett (1997) addressed financial stability from two perspectives: the ability of financial institutions to operate without external intervention and the prevention of short-term fluctuations in the market. Padoa-Schioppa (2003) emphasized the financial system's capacity to protect the economy from severe shocks and the efficient operation of the payment system and investments. These definitions indicate that financial stability is a vital component for the healthy functioning of economic processes and the reduction of the impacts of economic crises. Malul et al. (2011) highlighted that in developing countries, the banking sector constitutes a large part of the financial system, making the stability of the banking sector critical for the national economy.

Studies examining the differences in financial stability between participation and conventional banks are important for understanding the differences and similarities between these two banking models. Cihak and Hesse (2008) found that large conventional banks were more robust compared to large participation banks, while smaller participation banks had a stronger structure than similarly sized conventional banks. Hasan and Dridi (2010) observed that during the 2008 crisis, participation banks suffered significant losses in profitability but achieved notable growth in assets and loans compared to conventional banks. Gamaginta and Rokhim (2011) showed that the financial stability of participation banks was weaker than that of conventional banks, but smaller participation banks had a stability level similar to smaller conventional banks.

This study aims to understand the determinants of financial stability and how these determinants vary between conventional and participation banks. Given the significance of maintaining financial stability during crises and extraordinary situations (e.g., the Covid-19 pandemic), the study will fill gaps in knowledge and provide practical recommendations for practitioners. The study intends to contribute both theoretically and practically by helping to make the financial system more resilient.

The study uses monthly data from 2010 to 2023. The datasets are obtained from two main sources: the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA) and the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT). The Financial Stability Index (FSI), developed by the IMF and adapted by the CBRT and BRSA, is used to measure financial stability. The FSI includes four main components: financial intermediation, asset quality, profitability, and capital adequacy. These components are calculated using financial intermediation ratios, asset quality ratios, profitability indicators, and capital adequacy ratios.

During the analysis phase of the study, the Ordinary Least Squares (OLS) method will be used, and the validity and reliability of the model will first be tested for stationarity using the ADF unit root test. The model will include independent variables affecting financial stability and a dummy variable representing the Covid-19 pandemic. To enhance the reliability of the model, assumptions such as homoscedasticity and autocorrelation will be tested using the Breusch-Pagan LM Test and the White Variance Test.

The analysis results of the study indicate that factors such as capital adequacy, asset structure, financial distress, profitability indicators (ROA and ROE), and interest rates have significant effects on the financial stability of conventional banks. Variables like capital adequacy and asset structure strengthen financial stability, with high capital adequacy providing a buffer against financial shocks. For participation banks, factors such as size, financial distress, provisioning policy, capital adequacy, and interest rates have emerged as significant determinants of financial stability. Notably, size has a negative impact on the financial stability of participation banks, while provisioning policy has a positive impact. These findings highlight the effects of different business models and risk management strategies on financial stability for conventional and participation banks. Additionally, it was observed that exchange rates and Covid-19 effects did not have a significant impact on financial stability in either conventional or participation banks. This suggests that these factors may not directly affect financial stability under current conditions.

This study, by analyzing the factors determining financial stability for both conventional and participation banks, reveals the differences in risk and management strategies between the two types of banking. Conventional banks enhance financial stability with high capital adequacy and effective asset management strategies, while participation banks support financial stability through careful size management and strong provisioning policies. Issues such as funding risk management, the effects of interest rates, and liquidity management are important for both types of banking. The study provides valuable insights for managers, policymakers, and investors in the banking sector. Future research could compare these findings with other developing and developed countries and test them under different economic conditions, contributing to a broader understanding of financial stability. Researchers are encouraged to conduct deeper analyses on banking sector and financial stability issues and explore risk management strategies under different economic conditions.

Keywords: Finance, Financial Crisis, Conventional Bank, Participation Bank, Financial Stability.

Öz: 2008 krizi ile birlikte finansal sektördeki düzenlemeler, denetim mekanizması ve finansal piyasaların hassas yapısı tartışılmaya başlandı. Özellikle risk yönetimi ve şeffaflık konularında daha sıkı önlemler alınması gerektiği ortaya çıktı. Bununla birlikte özellikle bankacılık sektöründe finansal istikrarın önemi ve bunun sürdürülebilirliği krizlerin önlenmesi için önemli faktörler olarak piyasalarda yerini aldı. Bu çalışma, 2008 küresel finansal krizinin ardından bankacılık sektöründe finansal istikrarın belirleyicilerini, konvansiyonel bankalar ve katılım bankaları perspektifinden incelemektedir. Krizin, bankaların riskli finansal ürünlere aşırı bağlılığından kaynaklanan etkilerini vurgulayan makale, katılım bankalarının kriz durumlarında daha dirençli olabileceğini öne sürmektedir. Literatürde, finansal istikrarın farklı tanımları ve ölçüm yöntemleri ele alınmış; özellikle katılım ve konvansiyonel bankaların farklı yönleri ve finansal performansları karşılaştırılmıştır. 2010-2023 dönemini kapsayan çalışmada, Türkiye'deki bankaların finansal verileri kullanılmıştır. Finansal istikrarı ölçmek için IMF'nin geliştirdiği Finansal İstikrar Endeksi (FİE) kullanılmıştır. Finansal istikrar endeksi finansal aracılık, aktif kalitesi, karlılık ve sermaye yeterliliği bileşenleri ile ağırlıklandırılarak hesaplanmaktadır. Kontrol değişkeni olarak da aylık mevduat faiz oranı ve ABD doları kullanılmıştır. Sonuçlar, konvansiyonel bankaların daha büyük aktiflere, daha yüksek karlılığa ve daha düşük finansal sıkıntıya sahip olduğunu göstermiştir. Katılım bankalarının ise daha yüksek likidite oranları ve karşılık politikaları ile daha muhafazakâr bir yaklaşım sergilediği bulunmuştur. Çalışma, bankaların finansal istikrarını etkileyen faktörleri belirlemek için En Küçük Kareler (EKK) yöntemini kullanmış ve bulgular, her iki bankacılık türünün farklı risk yönetimi stratejileri ve avantajları olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Finans, Finansal Kriz, Konvansiyonel Banka, Katılım Bankası, Finansal İstikrar.

Giriş

2008 krizi, küresel ekonominin temel dinamiklerinden biri olan finansal sektörde meydana gelen büyük bir sarsıntıydı. Başlangıçta Amerika'da konut piyasasındaki çöküşle ortaya çıkan bu kriz, kısa sürede dünya geneline yayıldı ve finansal piyasaları derinden etkiledi. Bu krizin temel nedenlerinden biri, bankaların riskli varlıklara dayalı kompleks finansal ürünleri aşırı derecede benimsemeleriydi. Bu ürünler, aslında gerçek ekonomik değere dayanmaktan ziyade spekülasyon ve

kar amaçlı işlemler tarafından kullanılıyordu. Krizin ilk etkileriyle birlikte, özellikle ABD ve Avrupa'daki büyük bankaların iflasıyla finansal sistemin temelleri sarsıldı. Bu durum, finansal sistemin ne kadar hassas olduğunu ve küresel ekonominin ne kadar kırılgan olduğunu bir kez daha gösterdi. Dünya çapında ekonomi politikaları ile bazı önlemler alındı ve merkez bankalarına finansal istikrar için bazı görevler verildi (Correa vd. 2021). Bu kriz aynı zamanda, finansal sektördeki düzensizliklerin ve denetim eksikliklerinin ciddiyetini vurguladı. Özellikle risk yönetimi ve şeffaflık konularında daha sıkı önlemler alınması gerektiği ortaya çıktı. Diğer taraftan bankacılık sektöründe finansal istikrar ve sürdürülebilirliği konuları ciddi şekilde tartışılmaya başlandı. Bankacılık sektöründe finansal istikrarın sağlanması, ekonominin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi ve krizlerin önlenmesi veya etkilerinin en aza indirilmesi açısından son derece önemlidir. Finansal istikrar, bir ekonomide bankaların ve diğer finansal kurumların faaliyetlerinin düzenli, güvenilir ve sürdürülebilir bir şekilde yürütülmesi anlamına gelir. Bu, ekonomide güvenin korunmasını, yatırımların ve tüketimin devam etmesini sağlar ve istikrarlı bir büyümeyi destekler (Machdar, 2020).

Krizle birlikte, geleneksel bankacılık sistemi sorgulanmaya ve katılım bankacılığı gibi alternatif finansal modellerin önemi vurgulanmaya başlandı. Katılım bankaları, faizsiz finansman ve risk paylaşımı esaslarına dayandığı için, krizin etkilerinden daha az etkilendi. Bunun nedeni, katılım bankalarının spekülasyon risklerinden kaçınması ve daha sürdürülebilir finansal modellere odaklanmasıydı. Bu durum, katılım bankacılığının kriz durumlarında daha dayanıklı olduğunu gösterdi ve bu modelin daha fazla dikkate alınması gerektiğini ortaya koydu. Özellikle kriz sonrası dönemde, finansal sistemlerin güvenilirliği ve sürdürülebilirliği konusunda artan endişeler, katılım bankalarının ve benzeri alternatif finansal kurumların önemini daha da artırdı. Dolayısıyla, finansal istikrar açısından katılım bankalarının faizsiz finansman ve risk paylaşımı prensiplerine dayalı iş modeli, geleneksel bankalara göre daha dayanıklı olabilir. Ancak her iki banka türü de sıkı denetimler, etkin risk yönetimi ve sağlam yönetim ilkeleriyle desteklenmelidir. Bu, her iki bankacılık modelinin de finansal istikrarı sağlaması için önemli bir faktördür (Chakroun ve Gallali, 2015; Ghassan ve Krichene, 2017).

Bu çalışmada hem konvansiyonel bankalar hem de katılım bankaları açısından finansal istikrarın önemi tartışılmış, bu iki farklı bankacılık türünün finansal istikrarının nelerden etkilendiği, benzer ve farklı yönlerinin neler olduğu, çalışma döneminde piyasaları yakından etkileyen Covid süreci de dikkate alınarak incelenmiştir. Finansal istikrar üzerinde sermaye yeterliliği, varlık yapısı, fonlama riski, finansal sıkıntı, ROA, ROE ve faiz oranı gibi değişkenler ile ilişkisi ve yönleri yatırımcılar açısından yatırım kararı vermelerinde etkili olacaktır. Bu sebeple çalışmada bu değişkenler ile finansal istikrar arasındaki etkileşim konvansiyonel ve katılım bankacılığı kıyaslaması ile incelenmiştir.

Literatür Taraması

Küresel krizlerin artan etkisi, finansal istikrar kavramının önemini daha da artırmış ve bu kavram farklı yazarlar tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımların ortak özelliği, finansal sistemin kesintisiz ve sürdürülebilir bir şekilde işlemesine vurgu yapmalarıdır.

Crockett (1997), finansal istikrarı iki açıdan ele almıştır: Finansal kurumların dış müdahaleye ihtiyaç duymadan faaliyetlerini sürdürebilmeleri ve piyasada kısa vadeli dalgalanmaların önlenmesi. Padoa-Schioppa (2003) ise finansal sistemin, ekonomiyi ciddi şoklara karşı koruma kapasitesine sahip olmasını ve ödemeler sistemi ile yatırımların verimli bir şekilde yürütülmesini vurgulamıştır. Large (2003), finansal istikrarı, finansal sisteme duyulan sürekli güven olarak tanımlarken, Schinasi (2004) ise finansal sistemin, ekonomik kaynakların etkin dağılımını sağlaması ve finansal risklerin ölçülüp yönetilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Mishkin (2000), finansal istikrarsızlığın ana kaynağı olarak asimetrik bilgi sorununu, yani ahlaki riziko ve ters seçimi göstermiştir. Chant vd., (2003), finansal istikrarsızlığın, makro ekonomik

istikrarsızlıktan farklı yönlerinin belirlenmesinin önemine dikkat çekmiştir. Özince (2005), istikrarlı piyasaların, güçlü ve sağlam finansal kurumlara bağlı olduğunu belirtmiştir. Malul vd. (2011) ise bankacılık sisteminin, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, finansal sistemin büyük bir kısmını oluşturduğunu ve bu nedenle bankacılık sektörünün istikrarının ülke ekonomisi için kritik öneme sahip olduğunu vurgulamıştır.

Bu literatürdeki farklı tanımlar ve yaklaşımlar, finansal istikrarın sağlanmasının yanı sıra sürdürülebilir olmasının da önemini ortaya koymaktadır. Finansal istikrar, ekonomik süreçlerin sağlıklı işlemesi ve ekonomik krizlerin etkilerinin minimize edilmesi için hayati bir unsurdur. Bu nedenle, finansal sistemin tüm bileşenlerinin uyum içinde çalışması ve sağlam bir yapıya sahip olması gerekmektedir.

Farklı araştırmalarda finansal istikrar çeşitli açılardan ele alınmıştır. Fiordelisi ve Mare (2014) ile Kasman ve Kasman (2015) finansal istikrar ve rekabet arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Beck vd. (2013) ve Kohler (2015) ise işletme teorilerinin finansal istikrara olan etkilerini araştırmışlardır. Aoki ve Nikolov (2015) piyasalardaki balonların, Creel vd. (2015) ekonomik performansın, Blot vd. (2015) fiyatların, Gómez (2015) ise banka birleşmelerinin finansal istikrara etkisini incelemiştir.

Bankacılık sektöründe finansal istikrarın ölçülmesi için çeşitli yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bordo vd. (2001), ABD için makro düzeyde ve bankalar için finansal istikrarı ölçmek amacıyla finansal stres endeksi oluşturmuştur. Hardy ve Pazarbasioglu (1999), bankacılık istikrarının ulusal faktörler kadar uluslararası faktörlerden de etkilendiğini ortaya koymuştur. Mercieca vd. (2007), Altman'ın Z skor modelini bankacılık sektörüne uyarlayarak bankacılık istikrarını ölçmüştür. Puddu (2013) ise Amerika'daki bankacılık sistemi için bilançodaki değişkenleri ağırlıklandırarak finansal istikrarı ölçen bir yöntem geliştirmiştir. Gül ve Bektaş (2022) çalışmalarında Entropi ve Aras yöntemlerini kullanarak aktif büyüklüğü bakımından belirlenen on bankanın finansal sağlamlık açısından finansal istikrar performanslarını incelemiştir.

Bankacılık sektöründe finansal istikrar ve belirleyicileri üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde; Matutes ve Vives (2000), piyasada güçlü konuma sahip bankaların daha istikrarlı olduğunu bulmuşlardır. Martinez vd. (2010), rekabet ile istikrar arasındaki ilişkiyi araştırarak rekabet kırılabilirliği teorisi ile rekabet istikrar teorisini birleştirip, bu ilişkinin U şeklinde olduğunu göstermiştir. Köhler (2015), banka büyüklüğü ile istikrar arasında ters bir ilişki olduğunu belirterek, küçük bankaların daha istikrarlı olduğunu ortaya koymuştur. Taşkın (2015), istikrarlı bir bankacılık sisteminin sektörde rekabeti azalttığını ve yabancı bankaların varlığının istikrar artışında önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır. Demir ve Küçükkaplan (2017), kriz öncesi dönemde ülkelerin uyguladığı bankacılık düzenlemelerinin küresel krizlere karşı yeterince koruyucu ve önleyici olmadığını göstermiştir. Koç ve Karahan (2017) ise aktif kalitesi, faiz dışı gelir, net aktif karlılığı ve likiditenin bankacılık sektöründe finansal istikrarı etkileyen önemli faktörler olduğunu tespit etmişlerdir. Ece ve Çadircı (2022) çalışmalarında kredi portföy çeşitlendirmesinin finansal istikrar ile uzun dönemde İslami bankacılık sistemi ile bir ilişkisini tespit edememiş konvansiyonel bankalarda iflas riskini azalttığı sonucunu tespit etmişlerdir. Arslantaş vd (2024) çalışmalarında yurtiçi toplam kredi hacmi, kredi risk primi ve takipteki kredilerin oranı değişkenleri ile çalışmada incelenen bankaların finansal istikrarını uzun ve kısa dönemde etkilediği sonucunu tespit etmişlerdir.

Katılım bankaları ile konvansiyonel bankalar karşılaştırıldığında, Cihak ve Hesse (2008), büyük konvansiyonel bankaların büyük katılım bankalarına kıyasla daha sağlam olduğunu, küçük katılım bankalarının ise aynı büyüklükteki konvansiyonel bankalara göre daha güçlü yapıya sahip olduğunu bulmuşlardır. Hasan ve Dridi (2010), 2008 kriz döneminde karlılık açısından katılım bankalarının da konvansiyonel bankalar gibi büyük kayıplar yaşadığını, ancak varlıklar ve krediler açısından konvansiyonel bankalara kıyasla belirgin bir büyüme kaydettiklerini tespit etmişlerdir. Gamaginta ve Rokhim (2011) ise katılım bankalarının finansal istikrarının konvansiyonel bankalara

göre daha zayıf olduğunu, fakat küçük katılım bankalarının küçük konvansiyonel bankalarla benzer bir istikrar düzeyine sahip olduğunu göstermiştir. Kasrı ve Azzahra (2020) çalışmalarında, geleneksel ve islami bankaların finansal istikrar açısından önemli bir fark tespit edememişlerdir. Fazi oranı, döviz kuru gibi makroekonomik faktörlerden geleneksel bankaların faizsiz bankalara göre daha çok etkilendiğini de tespit etmişlerdir. Neifar (2020), çalışmasında konvansiyonel ve faizsiz bankacılık karlılık, likidite, kredi ve iflas riski ve finansal istikrar açısından incelemiş, faizsiz bankaların konvansiyonel bankalara göre riski seviyelerinin yüksek olduğunu, diğer her değişken ve finansal istikrar açısından daha az bulgu gösterdiğini tespit etmiştir. Parsa (2022) çalışmasında, finansal istikrar ve mali krizlerden etkilenme durumu açısından İslami ve geleneksel bankacılık türlerinde anlamlı bir fark bulamamıştır.

Veri Seti ve Metodoloji

Çalışma dönemi olarak 2008 krizi sonrası dönem olarak 2010 yılı ve sonrası çalışmaya dahil edilmiştir. Ayrıca çalışma döneminde küresel salgın olan Covid süreci de dummy olarak modele eklenmiştir. Bu çalışmada 2010-2023 yılları arasında Konvansiyonel ve Katılım bankalara ait veriler kullanılmıştır. Veri setleri aylık verilerden oluşmakta olup, bankacılıkla ilgili veriler BDDK veri tabanından ve makro veriler ise TCMB veri tabanından elde edilmiştir.

Bu çalışmada, Özcan (2006), Gençay (2007) ve Tiryaki (2012) tarafından yapılan araştırmalarda olduğu gibi, finansal istikrarı ölçmek için IMF tarafından geliştirilen ve daha sonra Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından bankacılık sistemine uyarlanmış olan "Finansal İstikrar Endeksi (FİE)" hesaplaması esas alınmıştır. Bu hesaplama yönteminde 4 ana bileşen bulunmaktadır. Bunlar; finansal aracılık, aktif kalitesi, karlılık ve sermaye yeterliliğidir. Her bileşenin altında oranlar eşit ağırlıklı olarak ağırlıklandırılarak ana bileşeni oluşturmaktadır. Finansal aracılık; toplam kredi/toplam mevduat, toplam mevduat/toplam aktif, toplam kredi/toplam aktif ve kredi büyümesi. Aktif kalitesi; özkaynak/toplam kredi, takipteki alacak/toplam kredi, net takipteki alacak/özkaynak, duran aktif/toplam aktif. Karlılık; net kar/toplam aktif, net kar/özkaynak, faiz gelirleri/faiz giderleri, faiz dışı gelir/faiz dışı gider. Sermaye yeterliliği; serbest sermaye/toplam aktif, özkaynak/toplam aktif (Serbest Sermaye=Özkaynak-Duran Aktif). Çalışmada kullanılan bağımsız değişkene ilişkin hesaplama prosedürü verildikten sonra çalışmada kullanılan bağımsız değişkenler ve bunlara ilişkin hesaplama ve kısaltmalar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Bağımsız ve Kontrol Değişkenleri

	Bağımsız Değişkenler ve Kontrol Değişkenleri	Kısaltma
Büyüklik	Aktiflerin Doğal Logaritması	BUY
Karlılık	ROA ve ROE	ROA ROE
Likitide	(Nakit+TCMB'den Alacaklar+Bankalardan Alacaklar+ Para Piyasasından Alacaklar)/Top. Aktif	LİK
Finansal Sıkıntı	Takipteki Krediler/Toplam Krediler	FS
Fonlama Riski	(Mevduat/Top.Akt)+(Özkaynak/Top.Akt)/Standart Sapma(Mevduat/Top.Akt)	FR
Karşılık Politikası	Takipteki Alacak Karşılığı/Özkaynak	KPOL
Rezerv Zorunluluğu	Zorunlu Karşılıklar/Toplam Pasif	REZ
Sermaye Yeterliliği	Yasal Özkaynak/Risk Ağırlıklı Kalemler	SY
Varlık Yapısı	Krediler/Top.Aktif	VARY
	Kontrol Değişkenleri	
Faiz Oranı	Aylık Mevduat Faiz Oranı	FO
Döviz Kuru	ABD Doları	DK

Çalışmada En küçük kareler yöntemi kullanılacaktır. Yöntem kullanılmadan önce ADF (1981) birim Kök testi ile durağanlıkları sınanacaktır. Durağanlık sağlandıktan sonra çalışmada kullanılacak model oluşturulmuştur. Çalışmanın modeli aşağıdaki gibidir;

$$FİE_{it} = \alpha_{it} + \beta_1(BUY_{it}) + \beta_2(FR_{it}) + \beta_3(FS_{it}) + \beta_4(KPOL_{it}) + \beta_5(LİK_{it}) + \beta_6(ROA_{it}) + \beta_7(ROE_{it}) + \beta_8(SY_{it}) + \beta_9(VARY_{it}) + \beta_{10}(REZ_{it}) + \beta_{11}(DK_{it}) + \beta_{12}(FO_{it}) + \beta_{13}(COVID_{it}) + \epsilon_{it}$$

α_{it} : Sabit terim.

$COVID_{it}$: Dummy değişkeni, Covid-19 pandemisi dönemini temsil eder (2020 ve 2022 yılları).

$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_{13}$: Bağımsız değişkenlerin katsayıları.

ϵ_{it} : Hata terimi

Model oluşturulduktan sonra model tahminin doğru ve güvenilir olması için bazı varsayımları sağlaması gerekir. Varsayımlarından biri, hata terimlerinin sabit bir varyansa sahip olmasıdır (homoskedastisite). Değişen varyans (Heteroskedastisite) varsa, bu varsayım ihlal edilir ve bu durum modelin tahminlerinin güvenilirliğini azaltır. Varsayımlarından biri de hata terimlerinin birbirinden bağımsız olmasıdır (otokorelasyonun olmaması). Otokorelasyon varlığında, tahminler yansız kalır ancak en küçük varyansa sahip olmaktan çıkar. Bu, standart hataların yanlış hesaplanmasına ve dolayısıyla istatistiksel testlerin sonuçlarının yanıltıcı olmasına yol açar. Bu nedenle modele Breusch-Pagan LM Otokorelasyon Testi ve White Değişen Varyans Testi uygulanmıştır. Kurulan modelde değişen varyans ve otokorelasyon sorunlarının olmamasıyla En Küçük Kareler (EKK) yöntemi ile değişkenler analiz edilmiştir (Özer vd., 2024).

Bulgular

Çalışmada kullanılan değişkenlere ait temel istatistikleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Değişkenlere Ait Temel İstatistikler

	Konvansiyonel		Katılım	
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama	Standart Sapma
BUY	13,45	0,04	10,38	0,03
FİE	2,78	0,47	1,34	0,38
FR	42,92	17,9	16,27	11,4
FS	0,03	0,001	0,05	0,01
KPOL	0,15	0,005	0,23	0,07
LİK	0,06	0,007	0,11	0,008
REZ	0,08	0,007	0,10	0,002
ROA	0,007	0,004	0,002	0,001
ROE	0,07	0,04	0,002	0,001
SY	0,10	0,002	0,09	0,002
VARY	0,63	0,003	0,60	0,01
Kontrol Değişkeni	Maksimum	Minumum	Ortalama	Standart Sapma
DK	29,07	1,43	6,08	6,4246
FO	42,34	5,26	11,94	6,0725

Çalışmada kullanılan değişkenlerin temel istatistik değerleri incelendiğinde, konvansiyonel bankaların daha büyük aktiflere sahip olması, piyasada daha geniş bir müşteri tabanı ve daha fazla işlem kapasitesine işaret eder. Bu bankalar genellikle daha geniş bir hizmet yelpazesi sunar ve daha fazla ekonomik etkinlikte bulunabilir. Katılım bankalarının aktiflerinin daha küçük olması, nispeten daha niş bir pazara hitap ettiğini ve genellikle belirli müşteri segmentlerine odaklandığını gösterir.

Konvansiyonel bankaların finansal istikrar endeksi daha yüksek olup, bu bankaların kriz dönemlerinde daha dayanıklı olduğunu gösterir. Bu durum, yatırımcılar ve mevduat sahipleri için güven vericidir. Katılım bankalarının daha düşük istikrar endeksi, onların daha yüksek piyasa risklerine maruz kaldığını veya daha az çeşitli portföylere sahip olduğunu gösterebilir. Konvansiyonel bankaların fonlama riski daha yüksek olup, bu da bu bankaların daha fazla dış finansmana bağımlı olduğunu veya daha fazla borç yükü taşıdığını gösterebilir. Katılım bankalarının daha düşük fonlama riski, genellikle daha muhafazakâr fonlama stratejileri izlediklerini veya daha fazla iç finansman kullandıklarını gösterir. Katılım bankalarının finansal sıkıntı oranı daha yüksektir, bu da kredi geri dönüşlerinde daha fazla sorun yaşadıklarını ve potansiyel olarak daha riskli kredi portföylerine sahip olduklarını gösterir.

Konvansiyonel bankalar daha düşük bir finansal sıkıntı oranına sahiptir, bu da kredi yönetiminde daha başarılı olduklarını veya daha az riskli kredi verdiklerini gösterir. Katılım bankalarının daha yüksek karşılık oranları, potansiyel kredi kayıplarına karşı daha muhafazakâr bir tutum sergilediklerini gösterir. Bu, kredi risklerini daha iyi yönetmek için daha fazla rezerv ayırdıkları anlamına gelir. Konvansiyonel bankalar ise daha düşük karşılık oranları ile çalışmakta olup, kredi riski yönetiminde farklı stratejiler izlemektedir. Katılım bankalarının likidite oranı daha yüksek olup, daha fazla likit varlık bulduklarını ve kısa vadeli yükümlülükleri karşılamak için daha hazırlıklı olduklarını gösterir. Bu durum, katılım bankalarının ani nakit çıkışlarına karşı daha dirençli olduğunu işaret eder. Konvansiyonel bankaların likidite oranı nispeten daha düşük, bu da onların daha fazla likidite riski taşıyabileceğini gösterir. Katılım bankalarının rezerv zorunluluğu oranı daha yüksek olup, daha fazla zorunlu karşılık bulduklarını gösterir. Bu durum, katılım bankalarının likidite yönetiminde daha temkinli bir yaklaşım sergilediğini gösterir. Konvansiyonel bankalar ise daha düşük rezerv zorunluluğu oranı ile çalışmakta olup, likidite yönetiminde farklı stratejiler izlemektedir.

Konvansiyonel bankaların hem varlık getirisi (ROA) hem de özsermaye getirisi (ROE) katılım bankalarına göre daha yüksek olup, bu bankaların genel olarak daha karlı olduğunu gösterir. Konvansiyonel bankaların sermaye yeterliliği katılım bankalarına göre biraz daha yüksek olup, bu bankaların finansal sıkıntılara karşı daha korunaklı olduğunu gösterir. Konvansiyonel bankalar daha yüksek bir kredi oranına sahip olup, daha fazla kredi verme faaliyetinde bulunurlar. Katılım bankalarının kredi oranı nispeten daha düşük, bu da onların daha muhafazakâr bir kredi verme politikası izlediklerini veya daha az kredi talebi aldıklarını gösterebilir. Konvansiyonel bankalar genel olarak daha büyük, daha karlı ve finansal açıdan daha istikrarlı iken, katılım bankaları daha yüksek likidite ve karşılık oranları ile daha muhafazakâr bir yaklaşım sergilemektedir. Her iki bankacılık türü de farklı stratejiler ve risk yönetimi yaklaşımları izlemekte olup, piyasa koşullarına ve müşteri taleplerine göre farklı avantajlar sunmaktadır. Kontrol değişkenleri olan döviz kuru ve faiz oranlarındaki yüksek volatilité, her iki bankacılık türü için de önemli risk faktörleri olarak öne çıkmaktadır.

Çalışmada kullanılan değişkenlere ait temel istatistikler değerlendirildikten sonra kurulacak ekonometrik modellerde doğru ilişkilerin tespit edilmesi için değişkenler ADF birim kök testi ile durağanlık açısından değerlendirilmiştir.

Tablo 3: ADF Birim Kök Test Sonuçları

	Konvansiyonel		Katılım	
	Seviye	Fark	Seviye	Fark
BUY	-0,78	3,24**	-1,24	-4,68**
FİE	-1,63	-5,76*	-2,20	-5,98*
FR	-1,12	-5,64*	-0,29	-4,38*
FS	-1,94	-4,59*	-0,87	-3,69**
KPOL	1,32	-4,74*	-1,15	-3,51**
LİK	-1,09	-4,39**	-0,93	-4,88*
REZ	1,45	-4,20**	-1,57	-5,79*
ROA	-1,49	-4,17**	2,15	-5,08**
ROE	-1,14	-3,54**	3,47	-4,93*
SY	-1,76	-3,72**	-1,37	-3,34**
VARY	-1,53	-4,26*	-0,84	-5,97**
	Seviye		Fark	
DK	0,6297		-8,8511*	
FO	-1,4817		-2,9392**	

Not: * ve ** %1 ve %5 anlamlılığı göstermektedir.

Çalışmada kullanılan değişkenlerin birim kök test sonuçlarına bakıldığında, konvansiyonel ve katılım bankalarının finansal değişkenlerinin çoğunun seviyede durağan olmadığı, ancak fark alındığında durağan hale geldiği görülmektedir. Değişkenler fark alındığında %1 ve %5 anlamlılık düzeylerinde durağan hale gelmişlerdir. Bu durum, finansal analiz ve modellemelerde fark alma işleminin önemli olduğunu ve bu serilerin farklarının kullanılarak daha güvenilir sonuçlar elde edilebileceğini göstermektedir. Ekonomik ve finansal kararlar alırken, bu değişkenlerin uzun vadeli trendlerini dikkate almak yerine, kısa vadeli değişim oranlarını dikkate almak daha doğru olacaktır. Tablo 4'te değişen varyans ve oto korelasyon test sonuçları verilmiştir.

Tablo 4: Değişen Varyans ve Oto Korelasyon Testleri

	Breusch-Pagan LM Otokorelasyon Test Sonucu	
	Konvansiyonel	Katılım
LM(1)	0,96413 (0,1344)	0,9427 (0,6289)
LM(2)	0,3956 (0,4215)	0,8439 (0,6950)
LM(3)	0,6743 (0,2154)	0,2872 (0,7492)
White Değişen Varyans Test Sonucu		
	Konvansiyonel	Katılım
	1,9274 (0,4459)	3,2716 (0,531)

Not: Parantez içleri olasılık değerleridir.

Hem konvansiyonel bankalar hem de katılım bankaları için otokorelasyon ve değişen varyans testleri, modelde bu problemlerin olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar, modelin EKK varsayımlarını ihlal etmediğini ve tahminlerin güvenilir olduğunu gösterir. Dolayısıyla, modelin sonuçları güvenle kullanılabilir. Modelde değişen varyans ve otokorelasyon problemi tespit edilmediğinden klasik EKK modeli kullanılmıştır. Eğer bu problemler olsa idi GMM veya dirençli tahminciler gibi farklı yöntemler kullanılabilirdi (Özer vd., 2024). Katılım ve konvansiyonel bankaların finansal istikrarının belirleyicileri için kurulan model sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 5: Konvansiyonel ve Katılım Bankalarında Finansal İstikrarın Belirleyicileri		
Değişkenler	Konvansiyonel	Katılım
BUY	1,3257 (0,3742)	-7,16306 (-2,1537)***
FR	0,0040 (0,001)**	-0,0037 (-1,8099)
FS	-257,0393 (-2,0717)***	-13,8730 (-2,0780)***
KPOL	16,15127 (0,6274)	2,9593 (2,0851)***
LİK	9,3543 (0,4331)	-22,8149 (-1,6926)
REZ	-7,8694 (-0,3875)	62,1391 (1,5074)
ROA	53,089 (1,7458)***	71,2494 (0,8292)
ROE	5,3395 (1,5869)***	47,0953 (0,6324)
SY	169,3023 (4,2381)*	77,8546 (1,8972)***
VARY	129,5254 (4,5933)*	12,0897 (1,2516)
DK	-0,3975 (-0,4737)	-0,72377 (-1,0369)
FO	-0,6181 (-2,1452)***	-0,5028 (-1,9642)***
Covid	-0,097 (-0,2463)	-0,23961 (-0,7052)

Not: *, **, *** sırasıyla %1, %5, %10 anlamlılığı göstermektedir.

Konvansiyonel bankalarda, sermaye yeterliliği, varlık yapısı, fonlama riski, finansal sıkıntı, ROA, ROE ve faiz oranı finansal istikrarın anlamlı belirleyicileridir. Özellikle sermaye yeterliliği ve varlık yapısı finansal istikrar üzerinde güçlü pozitif etkilere sahiptir. Katılım bankalarında, büyüklük, finansal sıkıntı, karşılık politikası, sermaye yeterliliği ve faiz oranı finansal istikrarın anlamlı belirleyicileridir. Her iki bankacılık türü için de Covid-19 döneminin finansal istikrar üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Konvansiyonel bankalarda, büyüklüğün finansal istikrar üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Bu durum, büyük bankaların ekonomideki dalgalanmalara karşı daha dayanıklı olabileceğini gösterebilir, ya da büyük bankaların iyi yönetilen riskler nedeniyle büyüklüğün finansal istikrarı etkilemediği bir durumu yansıtıyor olabilir. Katılım bankalarında ise büyüklüğün finansal istikrar üzerindeki negatif etkisi, küçük bankaların daha az karmaşık yapılarla daha yüksek istikrar sağlama eğiliminde olabileceğini gösteriyor olabilir. Katılım bankaları, genellikle daha sınırlı ürün yelpazesine sahip olabilirler ve bu da belirli ekonomik şoklara karşı daha duyarlı olmalarına yol açabilir.

Konvansiyonel bankalarda fonlama riskinin pozitif etkisi, yüksek fonlama riskinin finansal istikrarı olumsuz etkileyebileceğini gösterir. Yüksek kısa vadeli borçlanma, bankaların mali sıkışıklıklara karşı daha savunmasız hale gelmesine neden olabilir. Katılım bankalarında fonlama riskinin anlamlı olmaması, bu bankaların fonlama risklerini etkili bir şekilde yönetebildiklerini veya fonlama riskinin finansal istikrar üzerindeki etkisinin daha az belirgin olduğunu gösterebilir.

Hem konvansiyonel hem de katılım bankaları için finansal sıkıntının negatif etkisi, yüksek takipteki kredilerin finansal istikrarı olumsuz etkilediğini gösterir. Yüksek finansal sıkıntı, bankaların risk profillerini artırır ve mali istikrarı zayıflatır.

Karşılık politikasının konvansiyonel bankalar açısından anlamlı etkisi bulunamamıştır. Diğer taraftan katılım bankalarının karşılık politikasının finansal istikrar üzerindeki pozitif etkisi, bu bankaların daha güçlü karşılık rezervleri ve risk yönetimi uygulamalarının finansal istikrarı destekleyebileceğini göstermektedir.

Likitide bankaların kısa vadeli yükümlülüklerini sağlamada bazı avantajlar sağlasa da finansal istikrar açısından her iki bankacılık türünde de anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Rezerv zorunluluğu da benzer şekilde her iki bankacılık türü açısından anlamsız çıkmıştır. Bunun anlamsız çıkmasının çeşitli nedenleri olabilir, rezerv oranlarının mevcut şartlara göre düşük kalması, farklı risk yönetim enstrümanlarının daha etkili olması, makroekonomide veya sektördeki dalgalanma ve şokların bu etkiyi anlamsız kılması.

Karlılığın etkisine bakıldığında hem ROA hem de ROE açısından konvansiyonel bankalar için etki görülürken, katılım bankaları açısından bir ilişki tespit edilememiştir. ROA ve ROE'nin katılım bankalarında anlamlı olmaması, bu bankaların farklı iş modeli, risk yönetimi ve düzenleyici çerçevesi ile ilgilidir. Katılım bankalarının finansal performans göstergeleri, geleneksel bankalardan farklı faktörlerden etkilenebilir ve bu nedenle ROA ve ROE'nin finansal istikrar üzerindeki etkisi daha az belirgin olabilir.

Konvansiyonel bankalarda sermaye yeterliliği, finansal istikrar üzerinde güçlü ve pozitif bir etkiye sahiptir. Yüksek sermaye yeterliliği, bankaların mali şoklara karşı tampon olarak işlev görür ve finansal istikrarı artırır. Katılım bankalarında sermaye yeterliliği de finansal istikrar üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Ancak, etkisi konvansiyonel bankalar kadar güçlü değildir.

Varlık yapısına bakıldığında, konvansiyonel bankaların finansal istikrarını pozitif ve anlamlı bir etkisinin olduğu diğer taraftan katılım bankalarında bu etkinin anlamsız olduğu görülmektedir. Konvansiyonel bankalar, kredilere dayalı yüksek bir varlık yapısı benimsemekte ve bu durum bankaların karlılığını artırabilir. Ancak, aynı zamanda, yüksek kredi oranı riskleri artırabilir ve bankaların finansal istikrarını etkileyebilir. Bu, bankaların finansal istikrarı destekleyen ancak aynı zamanda riskleri de barındıran bir strateji izlediğini gösterir. Katılım bankaları, daha düşük bir kredi oranına sahip, bu da faizsiz finansman araçlarına ve diğer varlık türlerine daha fazla odaklandıklarını gösterir. Bu strateji, riskleri minimize edebilir ve finansal istikrarı sağlayabilir, ancak düşük VARY, bu bankaların kredi bazlı gelirlerini sınırlayabilir ve karlılıklarını etkileyebilir.

Her iki bankacılık türü için de döviz kuru değişkeninin finansal istikrar üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmuyor. Bankalarda döviz riski yönetiminin iyi yapıldığı, uygun hedge stratejilerinin kullanıldığını gösterebilir. Konvansiyonel bankalar üzerinde faiz oranlarının negatif ve anlamlı bir etkisi vardır, bu da yüksek faiz oranlarının finansal istikrarı olumsuz etkileyebileceğini gösterir. Katılım bankalarında da faiz oranlarının negatif bir etkisi bulunmakla birlikte, bu etki daha az belirgindir ve genellikle finansal performans üzerindeki etkisi daha sınırlıdır.

Sonuç

Ülkemizde 1990'lı yıllarda yaşanan ekonomik dalgalanmalar ve krizler bankacılık alanında finansal istikrar ve sürdürülebilirlik gibi kavramların tartışılmaya başlanmasına neden olmuştur. 1999 ve 2001 krizi ile birlikte bankacılık düzenlemeleri ve finansal istikrar kavramının önemi anlaşılmalı ve bu bağlamda kurulan BDDK ile birlikte bu konular ekonomi ve politikanın önemli gündemi olmuştur. 2008 yılında yaşanan küresel kriz ile birlikte tüm dünyada önemli hale gelmiştir. Finansal istikrar özellikle bankacılık sektöründe diğer sektörlerle göre daha sıkı takip edilmeye başlanmıştır. Bu nedenle bankacılık sektöründe finansal istikrarın sürdürülebilirliği ve nelerden etkilendiği önemlidir. Bu çalışmada, konvansiyonel ve katılım bankalarının finansal istikrar belirleyicileri incelenmiştir.

Konvansiyonel bankalarda sermaye yeterliliği, varlık yapısı, fonlama riski, finansal sıkıntı, ROA, ROE ve faiz oranı gibi değişkenler finansal istikrarın anlamlı belirleyicileri olarak ortaya

çıkıştır. Koç ve Karahan (2017) bulguları ile benzer sonuçlarla özellikle sermaye yeterliliği ve varlık yapısının finansal istikrar üzerinde güçlü ve pozitif etkiler yarattığı görülmüştür. Yüksek sermaye yeterliliği, bankaların mali şoklara karşı tampon görevi görmekte ve finansal istikrarı artırmaktadır. Varlık yapısındaki yüksek kredi oranları ise finansal istikrarı destekleyebilmekte ancak aynı zamanda riskleri de artırmaktadır. ROA ve ROE gibi karlılık göstergeleri de finansal istikrar üzerinde anlamlı etkiler sağlamakta, bu bankaların finansal performansını desteklemektedir. Öte yandan, fonlama riskinin finansal istikrar üzerinde pozitif bir etkisi bulunması, yüksek kısa vadeli borçlanmanın bankaları mali sıkışıklıklara karşı daha savunmasız hale getirebileceğini göstermektedir. Bunun anlamı, etkin mevduat seferberliği stratejisinde tutarlılık gösteren bir bankanın, muadillerinden daha istikrarlı olma olasılığı daha yüksek olmasıdır. Bu, ampirik literatürle uyumlu olarak, daha geniş müşteri mevduat fonlamasının istikrar arttırıcı etkisidir. Faiz oranlarının negatif etkisi ise yüksek faiz oranlarının finansal istikrarı olumsuz yönde etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Likidite, rezerv zorunluluğu ve Covid-19 dönemi gibi faktörlerin finansal istikrar üzerindeki etkileri ise anlamlı bulunmamıştır.

Katılım bankalarında ise finansal istikrarı belirleyen faktörler arasında büyüklük, finansal sıkıntı, karşılık politikası, sermaye yeterliliği ve faiz oranı öne çıkmaktadır. Köhler (2015) çalışmasıyla uyumlu olarak; büyüklüğün negatif etkisi, küçük bankaların daha az karmaşık yapılarla daha yüksek istikrar sağlama eğiliminde olabileceğini ve finansal sıkıntının bankaların risk profilini artırdığını göstermektedir. Bankacılık sektöründe büyüklük ve finansal istikrar arasındaki ilişkinin yönü konusunda farklı teorik yaklaşımlar bulunmaktadır. Rekabet istikrar teorisi, bankaların büyüklüğü ile finansal istikrar arasında pozitif bir ilişki olduğunu öne sürerken, rekabet kırılabilirliği teorisi bu ilişkinin negatif olduğunu savunur. Çalışma da sadece katılım bankalarında anlamlı ve negatif ilişki bulunmuştur. Rekabet kırılabilirliği; büyük bankalar için borç maliyeti daha düşüktür ve böylece kaldıraç ve istikrarsız finansman kullanımına yönelik tutum geliştirmeye teşvik eder ve riskli piyasa temelli faaliyetlerde bulunurlar. Büyük bankalarda; varlık ve yükümlülüklerdeki risk çeşitlendirmesi gibi yönetsel etkinlikler ve diğer faaliyetler operasyonel riski arttırarak, finansal istikrarı bozabilir. Karşılık politikası, katılım bankalarının finansal istikrarını destekleyen önemli bir faktördür ve etkili karşılık yönetimi finansal istikrarı güçlendirebilir. Sermaye yeterliliği de finansal istikrar üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir, ancak bu etki konvansiyonel bankalardaki kadar güçlü değildir. Bu sonuçlar Gamaginta ve Rokhim (2011) bulguları ile uyumludur. Faiz oranlarının negatif etkisi, katılım bankalarının faiz oranlarındaki dalgalanmalara karşı duyarlı olduğunu gösterebilir. Likidite, rezerv zorunluluğu ve Covid-19 etkileri ise anlamlı bulunmamıştır, bu durum bu değişkenlerin mevcut koşullara göre finansal istikrar üzerinde doğrudan etkilerinin sınırlı olabileceğini işaret etmektedir.

Sonuç olarak, konvansiyonel bankalar yüksek sermaye yeterliliği ve etkili varlık yönetimi stratejileri ile finansal istikrarı sağlayabilirken, katılım bankaları daha dikkatli büyüklük yönetimi ve güçlü karşılık politikaları ile finansal istikrarı destekleyebilir. Fonlama riskinin etkili bir şekilde yönetilmesi, bankaların mali sıkışıklıklara karşı daha dayanıklı hale gelmelerini sağlayabilir. Faiz oranlarının etkileri her iki bankacılık türü için de göz önünde bulundurulmalı ve uygun risk yönetim stratejileri geliştirilmelidir. Likidite ve rezerv yönetimi stratejileri ise makroekonomik dalgalanmalara karşı hazırlıklı olmak açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, döviz kuru riskleri ve Covid-19 gibi ekonomik şoklarla başa çıkma stratejilerinin gözden geçirilmesi, bankaların finansal istikrarını desteklemeye devam edecektir.

Bu çalışma, diğer gelişmekte olan ülkeler ve gelişmiş ülkelerde dahil edilerek genişletilebilir. Sonuçlarında sektör yöneticileri, politikacılar ve yatırımcılar açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aoki, K., & Nikolov, K. (2015). Bubbles, banks and financial stability. *Journal of Monetary Economics*, 74, 33-51.
- Aslantaş, M. F., Yılmaz, T., & Çapanoğlu, M. F. (2024). Finansal istikrarsızlığın kamu bankalarının istikrarına etkisi: Bir PMG/ARDL panel yaklaşımı. *Sosyoekonomi*, 32(59), 297-324.
- Beck, T., De Jonghe, O., & Schepens, G. (2013). Bank competition and stability: Cross-country heterogeneity. *Journal of financial Intermediation*, 22(2), 218-244.
- Blot, C., Creel, J., Hubert, P., Labondance, F., & Saraceno, F. (2015). Assessing the link between price and financial stability. *Journal of financial Stability*, 16, 71-88.
- Bordo MD, Dueker MJ, Wheelock DC. (2001). Aggregate price shocks and financial instability: An historical analysis. FRB of saint louis. Working Paper 2000-005B.
- Chakroun, M. A., & Gallali, M. I. (2015). Islamic banks and financial stability: An empirical analysis of the Gulf countries. *International Journal of Business and Commerce*, 5(3), 64-87.
- Chant, J., Lai, A., Illing, M., & Daniel, F. (2003). *Essays on financial stability* (No. 95). Bank of Canada.
- Cihák, M., & Hesse, H. (2010). Islamic banks and financial stability: An empirical analysis. *Journal of Financial Services Research*, 38, 95-113.
- Correa, R., Garud, K., Londono, J. M., & Mislang, N. (2021). Sentiment in central banks' financial stability reports. *Review of Finance*, 25(1), 85-120.
- Creel, J., Hubert, P., & Labondance, F. (2015). Financial stability and economic performance. *Economic Modelling*, 48, 25-40.
- Crockett, A. (1997). Why is financial stability a goal of public policy?. *Economic Review-Federal Reserve Bank of Kansas City*, 82, 5-22.
- Demir, Y., & Küçükkaplan, İ. (2017). Türk bankacılık sisteminde önleyici, kısıtlayıcı ve denetleyici düzenlemelere genel bir bakış. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 188-202.
- Ece, O., & Çadırcı, B. D. (2022). Kredi portföy yoğunlaşma düzeyinin finansal istikrar ve performans üzerine etkisi: İkili bankacılık sisteminde karşılaştırmalı bir analiz. *Journal of Economic Policy Researches*, 9(2), 523-556.
- Fiordelisi, F., & Mare, D. S. (2014). Competition and financial stability in European cooperative banks. *Journal of international money and finance*, 45, 1-16.
- Gamaginta and R. Rokhim (2011), The stability comparasion between Islamic banks and conventional Banks, *8th International Conference on Islamic Economics and Finance*.
- Ghassan, H. B., & Krichene, N. (2017). Financial stability of conventional and Islamic banks: a survey. MPRA Paper No. 82372.
- Gómez, F. (2015). Failed bank takeovers and financial stability. *Journal of Financial Stability*, 16, 45-58.
- Gül, S., & Bektaş, S. (2022). Türkiye'de faaliyet gösteren konvansiyonel bankaların finansal istikrar performanslarının finansal sağlık göstergeleri ile değerlendirilmesi: Entropi ve aras yöntemleri ile analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (49), 553-572.
- Hardy, D. C., & Pazarbaşıoğlu, C. (1999). Determinants and leading indicators of banking crises: further evidence. *IMF staff papers*, 46(3), 247-258.

- Hasan, M., & Dridi, J. (2011). The effects of the global crisis on Islamic and conventional banks: A comparative study. *Journal of International Commerce, Economics and Policy*, 2(02), 163-200.
- Kasman, S., & Kasman, A. (2015). Bank competition, concentration and financial stability in the Turkish banking industry. *Economic Systems*, 39(3), 502-517.
- Kasri, R. A., & Azzahra, C. (2020). Do Islamic banks more stable than conventional banks? Evidence from Indonesia. *Jurnal Ekonomi & Keuangan Islam*, 149-164.
- Koç, Y. D., & Karahan, F. (2017). Türk bankacılık sektöründe finansal sağlamlığın belirleyicileri. *International Journal of Academic Value Studies*, 3(15), 148-153.
- Köhler, M. (2015). Which banks are more risky? The impact of business models on bank stability. *Journal of financial stability*, 16, 195-212.
- Large, A. (2003). Financial stability: maintaining confidence in a complex world. *Financial Stability Review*, 170-174.
- Machdar, N. M. (2020). Financial inclusion, financial stability and sustainability in the banking sector: The case of Indonesia. *International Journal of Economics and Business Administration*, 8(1), 193-202.
- Malul, M., Rosenboim, M., Shavit, T., & Tarba, S. Y. (2011). The role of employment protection during an exogenous shock to an economy. *Global Economy Journal*, 11(2).
- Martínez-Jaramillo, S., Pérez, O. P., Embriz, F. A., & Dey, F. L. G. (2010). Systemic risk, financial contagion and financial fragility. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 34(11), 2358-2374.
- Matutes, C., & Vives, X. (2000). Imperfect competition, risk taking, and regulation in banking. *European economic review*, 44(1), 1-34.
- Mercieca, S., Schaeck, K., & Wolfe, S. (2007). Small European banks: Benefits from diversification?. *Journal of Banking & Finance*, 31(7), 1975-1998.
- Mishkin, F. S. (2000). *Financial stability and the macroeconomy*. Central Bank of Iceland, Economics Department.
- Neifar, M. (2020). Interest-free versus conventional banks-a comparative study using linear and nonlinear panel regression: Empirical evidence from Turkey and 6 MENA countries.
- Özer, A., Unal, S., & Çömlekçi, İ. (2024). Küresel finansal stresin Türk devletlerinin ekonomileri üzerindeki etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 27(1), 18-30.
- Özince, E. (2005). Finansal istikrar, basel II ve bankalar açısından etkileri. *Bankacılar Dergisi*, 53, 18-22.
- Padoa-Schioppa, T. (2003). Central banks and financial stability: exploring the land in between. *The transformation of the European financial system*, 25, 269-310.
- Parsa, M. (2022). Efficiency and stability of Islamic vs. conventional banking models: A meta frontier analysis. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 12(3), 849-869.
- Puddu, S. (2013). *Optimal weights and stress banking indexes* (No. 13-02). IRENE Working Paper.
- Schinasi, G. J. (2004). Defining financial stability. *IMF Working Paper No. 04/187*.
- Taşkın, F. D. (2015). Türk bankacılık sektöründe finansal istikrar-rekabet ilişkisi. *Journal of Finance Letters/Maliye Finans Yazıları*, (103), 175-204.

Copyright of Turkish Studies - Economics, Finance, Politics is the property of Electronic Turkish Studies and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.